

det for mange være svært i denne forbindelse at kunne skelne mellem erhverv og fritidsaktiviteter.

Egentlige lystbåde finder du kun i Tórshavn.

5. Så er vi nået til den femte og sidste af de grupper, som blev anført i indledningen. Det er de danske kreditforeninger og de danske banker. Her kan man næppe tale om nogen form for eufori, snarere en kølig, profitberegning. I slutningen af 70'erne havde invester-

øske landsstyre på et år fire gange måttet bede den danske regering om hjælp. De millionlån, som er ydet, har det færøske folkevid straks kaldt for »boomerangpenge«, fordi langt de fleste af pengene straks er gået retur til danske banker. Og endnu en privat investering, her den danske banker (de danske banker og Den Danske Bank), er forvandlet fra privat til offentlig fæld, som de færøske skatteydere skal afbetale uden at have haft andel i

Deres selvforståelse tåler ikke at erkende en fiasko. I stedet for er de nu stærkt optaget af et snarligt færøsk olieeventyr, selv om et sådant eventyr i bedste fald er årtier borte.

Hos den tredje gruppe, socialdemokraterne, synes den gamle garde endnu at bevare troen på succes, i hvert fald udadtil, selv om tredje generation af socialdemokrater nu stiller med klart mere nuanceret og mere realistisk virkelighedsopfattelsen, som også

Den fatter ikke det, der er sket, eller at det kunne ske. Alle frygter det værste i fremtiden. At miste arbejde, at miste hus, at miste hjem, at miste familie og i sidste instans at miste sit fødeland. Det er en dyb, dyb frustration, som kun kan forstås ved oplevelse. Ud over denne almindelige frustration har befolkningen udsigt til i en uoverskuelig årrække at hænge på en gæld, som den har fået pålagt af andre, men som den ikke har lod eller del i, og som

ingseuforien eller profiteuforien i store dele af det politisk-erhvervsmæssigt-administrative kompleks nået så store højder, at der var behov for yderligere kapital. Denne kapital blev hentet i danske kreditforeninger fra 1978 og fra danske banker.

Disse lån skabte sammen med det bloktilskud på flere hundrede millioner årligt fra den danske stat til Færøerne en meget stor pengeirrigelighed, som der ikke var nogen produktionsbaggrund for. Pengeirrigeligheden førte til et pres på lønniveauet og til et noget stigende forbrug. Nu kunne færinger også på det punkt føle sig som rigtige vesteuropæere, euforien havde bredt sig til forbrugere.

Udbygningen af infrastrukturen fik de smarte forretningsfolk i Tórshavn til at drømme om at fordoble kundeunderlaget for byens forretningsliv. Der er blevet investeret i nye handelsbygninger i Tórshavn. Danske kreditforeninger har ydet de første lån, resten, den risikofyllede kapital, måtte de færøske banker lægge ryg til. Da banktilsynet forlangte hundreder af millioner hensat til mulige tab på disse forretningsjendomme i Tórshavn, måtte begge de færøske banker give op. Nu har det fær-

investeringerne og uden at have fået nogen gavn af investeringerne.

En del af kapitalimporten i 80'erne er kun blevet brugt til skatte-tænkning, eller til spekulation i forskellen mellem den færøske og den danske rentebeskatning. Samtidig har smarte profitjægere evnet at gøre smarte forretninger over for de ny forbrugere, som i deres euforiske stemning ikke drømte om at møde smarte profitjægere.

Konsekvenserne af dette utrolig euforiske investeringsboom og denne spekulationsbølge er stadig uoverskuelig. Mest overskuelig er den nok for den femte gruppe vedkommende. De danske banker har forstået at komme ud af eventyret og at overføre gælden til en færøsk skatteyder. Det siges i Tórshavn, at den danske bank, som bedst kendte de færøske forhold, forstod at skaffe sig 'landskassegaranti' på mange af sine lån. Kreditforeningerne skal, efter finansministerens erklæring om at staten ikke vil blande sig i de færøske kommuners gæld, selv sørge for at få deres lån hjem. Det lykkes nok, men med en nedsat profit.

Den fjerde gruppe, folkepartiets kernevælgere, synes endnu ikke at have fattet sagens alvor.

indbefatter forståelse af ressourceknaphed og af miljøproblemerne.

Den anden gruppe, som består af det politisk-erhvervsmæssigt-administrative kompleks, er ikke kommet helskindet ud af eventyret. Man må erkende fejtagelsen, og gruppen må se sin opløsning i øjnene. Den politisk-administrative del forsøger at få samfundet til at fungere, men der synes ikke at være nogen klar forestilling om strategien. Man tvinges til at klare problemerne efterhånden som de melder sig efter de forhåndenværende søms princip. De i den erhvervsmæssige del af komplekset, som satse på den smarte forretning og den hurtige profit, har sandsynligvis for længst forsøgt at finde nye græsgange. Men der er en del fra den erhvervsmæssige del af komplekset, som nægter at acceptere danske forestillinger om at begrænse fangstkapaciteten til fangstmulighederne alene ved Færøerne (hvilket ville betyde en udvandrings på ca. 20.000 personer). Disse personer er i fuld gang med at afprøve nye traditionelle fangstmuligheder. Det udgør et af de få lyspunkter i den ellers håbløse tilværelse. Den første gruppe, den almindelige færøske befolkning, er gået i koma.

den ikke har haft nogen gavn af.

Det er næppe sansynligt, at befolkningen vil vende tilbage til tidligere tiders spartanske tilværelse, hvor man igen skal lære at indrette sig efter naturens luner. Dertil er glæden ved at have frigjort sig fra naturens luner alt for ægte og rod-fæstet. Derimod vil en erkendelse af ressourceknapheden og de truende miljøproblemer nok kunne begrunde en betragtelig nedgang i den almindelige velfærd.

Hvis det lykkes erhvervslivet at finde nye erhvervsmuligheder og dvs. nye fangstmuligheder, kan det måske vække nye forhåbninger og danne baggrund for en begrænsning af udvandringen.

Hvis det ikke lykkes, så vil alle investeringer blive dirigeret fra Danmark, al profit vil havne i Danmark, og Færøerne vil helt blive underlagt dansk kapital profitpolitik.

Færinger vil skæve til Shetlandsøernes skæbne og forstå, at der kun vil være plads til ca. halvdelen af den nuværende befolkning. Euforien endte i 'boomerangpenge' og apati uden realisme.

For realisme vil være ensbetydende med udvandrings.

Græd mit elskede land.

VIÐMERKING

Hví munnu færri koyra við kenning?

Viðmerking til grein í Sosialinum 4. januar 1994
»Færri koyra við kenning«

Randi Jacobsen hevur eina sera áhugaverða grein í tí fyrsta Sosialinum í 1994. Hon sigur m.a., at »Færri koyra við kenning. Minkandi virksemi í landinum sæst eisini í ferðsluni. Bilarnir á vegnum eru ikki so tættir longur«. Viðari sigur Randi »Um tað er øll orsøkin er ikki vist, men talið av fólki, sum verða tikin í Havn fyrri at koyra við kenning, erminkað 20%«.

Eingin kann siga akkurát hvat orsøkin til eina so stóra minking er. Men vit skulu enn einaferð upplýsa, at út frá teimum hagtølum, ið vit hava fingið frá Hagdeildini fyrri 1992 og Einkarsøluni fyrri 1993 (estimat), so er rúsdrekkanyátslan í Føroyum minkað við umleið 21 prosentum í 1993. Er tað nakar nú, sum sær ein lítlan samanhag í hagtølunum yvir rúsdrekkakoyring og ta samlaða rúsdrekkanyátsluna?

Vit halda at tað er ov vánaligt, at blaðfólkið á Sosialinum ikki tekur hesi tøl við, tá ið skrivað verður um rúsdrekkakoyring. Vit høvdu jú eina langa grein í Sosialinum 10. nov., har ið vit royndu at vísa á skeivu rúsdrekkahagtøluni í Sosialinum 2. november. Eingin hevur heldur afturvíst teimum tølum, ið vit komu við 10. nov., so tey kunnu ikki

vera heilt av leið. Hetta merkir, at vit kunnu vænta at siggja eina stóra minking í samlaða rúsdrekkanyátsluni fyrri 1993 (um vit sam- anbera við 1992) og eina til- svarandi stóra minking í rúsdrekkakoyringini. Hetta er helst høvuðsorsøkin til at færri koyra við kenning.

Svenska Centralforbun- det for alkohol- och narkotikaupplysning CAN skriv- ar í rapportserie nr. 15 at stórt samanhag er í pris- inum á rúsdrekka, realinn- tøku og ferðsluskaðum. Henda rapportserian byggir á kanningar í nógvum yms- um londum og ymsum tíð- arskeiðum.

Vit skulu tó heldur ikki undirmeta tað upplýsingar- arbeiði, ið Ráðið fyrri Ferðslutrygd og onnur hava gjørt móti rúsdrekkakoyr- ing. Hetta arbeiði er uttan iva við til at broyta nakrar ferðsluvarn og hugburð til rúsdrekka og ferðslu. Flestu kanningar vísa tó, at tað tek- ur longri tíð at minka um rúsdrekkakoyring og aðra misnýtslu við upplýsing enn við relati- vum pris- hækkingum, men tað hjálpi- ir.

Vinarliga

Felagsskrivstovan hjá
Fráhaldrsrásluni

GOTT BINGO

verður í Pálsstovu
sunnudagin 9. januar
kl. 19.30

Nógvir góðir vinningar,
so sum 10 gávukort á 500 kr.,
ræst kjøt og mangt annað

15 vinningar á lutaseðli,
høvuðsvinningurin er eitt
krov frá Gjógv.
Drigið verður millum spøluni.
Eykaspælið byrjar.

Øll eru vælkomín

GJÁAR SAMKOMUHÚS